

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

דע את ביטחונך – בטחון יסודי

שפע הפרנסה וגילוי רצונו ית"ש שניהם יוצאים מכיון של הקב"ה

לו ישירות אל קומת פיו. ומאידך, אחר שקלקל וחטא, גורש מגן עדן, נתקלל ונתקלקלה פרנסתו – 'בזעת אפך תאכל לחם'.

כמו כן רואים אצל עם ישראל בשעה שיצאו ממצרים, ועלו ונזדככו ב-'נ' יום. שהכינו עצמם להתנתק מרצונות של נפרדות, ובחרו להידבק ברצונו ית"ש ואמרו – נעשה ונשמע, רצו וביקשו את התורה, ועמלו בה משנתקבלה, ועליהם נאמר – 'לא ניתנה התורה לדרוש אלא לאוכלי המן'. המן הוא גילוי של מדרגת האמונה והביטחון בפועל. 'זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', על אף הימצאותם בארץ מדבר, מקום שעל פי טבע לא מצויים בו תנאי מחיה בכלל. דווקא שם זכו לאכול לחם שמים. מקור שפע המן היה ממקום גבוה, משחקים – ששוחקים מן לצדיקים. המן היה מאכל זך ומבורר, מגיע עד סמוך לאוהל, עטוף בשתי שכבות טל. בדקות, מדרגת דור המדבר היתה פחותה במעט ממדרגת אדם הראשון קודם החטא. אצלם כבר היה צורך בהשתדלות קלה – ללקט את המן. וכן השפע המזון הושפל ונחת על הארץ, ולא הגיע ישירות מהשמים לפיהם או לידיהם.

כיום לאחר שנתרחקנו שנים רבות ממעמד הר סיני, וממדרגת מקבלי התורה. הדבקות הכללית ברצונו ית' ירדה פלאים יחסית לדור המדבר ומכל שכן ממדרגת אדם הראשון קודם החטא. כיום אנו מברכים על הפת, המזון העיקרי הסועד את נפשנו – 'המוציא לחם מן הארץ'. הרי שמקור השפע הושפל לגמרי, עד מתחת לארץ, ומשם הוא עולה ויוצא, והשגתו ותיקונו נצרכים לעמל רב. ובודאי שאינו זך ומבורר כדוגמת המן או מזונו של אדם הראשון בגן עדן. ■ המשך בע"ה שבוע

הבא מסדרת דע את ביטחונך.

הגדרנו כי שורש הביטחון הוא ההידבקות ברצון המאציל. אחד האופנים בהם ניתן לראות את הקשר שבין מידת הביטחון לבין ההידבקות ברצון, הוא בעניין הפרנסה. כל אדם זקוק לפרנסה לכל אורך ימיו ושנותיו. הצורך התמידי בפרנסה מעמיד את האדם בהתחככות תדירית עם הבחירה בביטחון או בהשתדלות. עצם כך ששפע הפרנסה של כל הנבראים יוצא מאותו מקור ממנו התגלתה התורה שהיא הוראת רצונו ית"ש. גם הפרנסה וגם הרצון שניהם יוצאים מפיו של הקב"ה. התורה ניתנה לנו ישירות מפי קדשו של הקב"ה במעמד הר סיני, וגם פרנסת הנבראים כולם תלויה במוצא פיו ית"ש, כן הוא מפורש בתורה – 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם'.

המתבונן רואה כי ישנו קשר ישיר בין רמת ההדבקות ברצון, בעסק התורה וקיום מצוותיה, לבין האופן בו זוכה האדם לקבל את מזונותיו. ככל שהדבקות ברצון גבוהה יותר, כך המקור והמקום ממנו האדם מוצא את מזונותיו גבוה וזך יותר, נוח ונגיש, במיעוט השתדלות וטורח. ולהפך, ככל שהאדם מתרחק מרצונו ית"ש או ח"ו עובר עליו, הרי שמזונותיו מתמעטים, הוא צריך לעמול ולטרוח על מנת להשיגם, ומקורם מגיע ממקום שפל ועבה יותר.

אדם הראשון קודם שחטא היה בשיא הדבקות ברצון בוראו. כל השפע שלו הגיע מכוח שהיה דבק בחכמת והשכלת בעל הרצון, וכפי שמפורש במדרשים שהיה חכם עצום וקרא שמות לכל הנבראים. וכן היה הוגה בפיו בחכמת רצון יוצרו כפי שמבואר בתרגום – 'ויהי האדם לנפש חיה' – לרוח ממללא. וכנגד זה באה לו פרנסתו כפי שמבואר בחז"ל – כי היה יושב בגן עדן, ומלאכים היו צולים לו בשר ומסננים לו יין. ומבואר ברבותינו כי הצליה והסינון עניינם זיכור המאכלים בתכלית מכל פסולת. הרי שמאכלו היה זך מכל וכל, ומוגש

לוחות ראשונות - כלי לפי האור, לוחות שניות - אור לפי הכלי

ובפנים הללו ניתנו לוחות ראשונות, לוחות ראשונות ניתנו באופן כזה שגם הכלי, הוא מן השמים, והמקבל שהוא ישראל, הוא קיבל את הדבר מאותו מקום שעצם מציאות ישראל, הבית קיבול של ישראל, הוא כביכול, חקיקה מאמיתת המצאו.

ומצד הפנים הללו, הכלי יכול להכיל יותר, זה העומק שהיה במדרגת לוחות ראשונות, "אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי", את ה'אחת דיבר אלקים', הרי אי אפשר לשמוע, מאיפה השורש של ה'אחת דיבר אלקים' - כי כל הבית קיבול של הלוחות ראשונות היה באופן שהם צריכים להתרחב - לפי האור - לא לפי שיעור הכלי, רק שבני ישראל מצמצמים את שיעור הכלי, אז נעשה באמת, שורש של מציאות של קלקול, וכדברי חז"ל כידוע, "שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום", ואחד מהדברים הוא, שהוסיף משה יום אחד מדעתו על מה שציוה ה' בהכנה למתן תורה, ה'הוסיף יום אחד מדעתו", זה ההכנה למתן תורה, כלומר, כח הלוחות ראשונות הוא שהבית קיבול, מתקבל מהעליון, והוא מתרחב לפי השפע של העליון, אבל, הלוחות האלה לא התקיימו, אלא הלוחות שניות הם אלו שהתקיימו, שהשפע הניתן הוא לפי שיעור הכלי, "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות", "אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו", שיש הסתלקות, כלומר, רוצים שהשמיעה של האור תהיה לפי שיעור הבית קיבול, שכפי הכלי כך יהא שיעור האור, ולא להתאים את הבית קיבול למציאות של האור. זה שורש של שבירת הלוחות, והפועל שהוא חטא העגל, "זה האיש משה לא ידענו מה היה לוי", אבל השורש, כמו שמבואר בדברי רבותינו, יש מיסוד דברי הגר"א, הוא כבר בעצם כך שהם אמרו "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות" - שאז השתנה התפיסה בין לוחות ראשונות ללוחות שניות, בין האופן שהכלי ניתן מן העליון, לאופן שהכלי ניתן מן התחתון.

מדרגת 'אברך' דיוסף - כלי המשועבד למציאות האור

וביוסף שנאמר בו "ויקראו לפניו אברך", 'אב בחכמה ורך בשנים', מתגלה עומק התפיסה שנתבארה שהמדרגה של יוסף הוא שהכלי משעבד את עצמו למציאות של האור, וזה העומק הנפלא שיוסף ירד למצרים, בתחילה יוסף ירד למצרים באופן של עבד, "לעבד נמכר יוסף", הוא הושפל "ויוסף הורד מצרימה", שנעשה בו ירידה, אבל לאחר מכן "ויריצוהו מן הבור" ככל הסדר, עד המדרגה של "ויקראו לפניו אברך", וזה ברור, מה שקראו לפניו אברך, זה לא היה בארץ ישראל, אלא זה היה במצרים, והכל בדקדוק מוחלט, מה שהוא נקרא אברך הוא במצרים גופא, והרי כל עצתו של יוסף היה איך לצאת מן המיצר של מצרים, שזהו גזירת הרעב שיוצרת מציאות של צמצום, איך לצאת מאותה מציאות של צמצום, שיהיה מציאות של הרחבה.

ושם, במצרים, קוראים ליוסף אברך, כלומר, במצרים מתגלה שהאור הוא משעבד את הכלי אליו מכחו של יוסף, ולא שהאור ישתעבד למציאות של הכלי. במצרים, כל דבר מצד הכלי שבו, הוא נכנס לתפיסת המיצר שבו, בבחינת 'המוכר שדה לחבירו כותב לו שדה ומיצריה', ה'מיצריה' זה הגבולות של השדה, וכל דבר נכנס לתוך אותם גבולות, לתוך אותם מיצרים, זה מצרים. וכשמתגלה שיוסף הוא משנה למלך במצרים.

- "וכי מושל הוא בכל ארץ מצרים", מתגלה שהוא מושל במיצרים, זה ממשלתו של יוסף במצרים, זה העומק שהוגדר בתחילת הדברים, מיסוד דברי חז"ל "אב בחכמה ורך בשנים". והגדרה השניה שהוזכרה מיסוד דברי הגר"א, 'אב בחכמה' ו'רך' מלשון מלך, מה עומק ההגדרה שבדבר, בפשטות, אלו הם שתי הגדרות שונות, אבל בעומק הם אחד כמו שברור, שהרי במלך נאמר, כמו שאומרת הגמ' בכמה וכמה מקומות "מלך פורץ לעשות לו דרך ואין ממחין בידו", שאין ממחין בידו של המלך, כלומר, מציאותו של המלך זה מי שאין לו גדרות, הוא יכול לפרוץ את הגדרות, יש פריצת גדר מצד הקלקול שזהו נחש, "פרץ גדרו של עולם", ויש פריצת גדר מצד הקדושה שהיא הנקראת "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין ממחין בידו".

באופן גמור אלא שהיא נגזזה, היא נעלמה, היא נתכסתה, אבל היא קיימת, והדוגמה היסודית והשורשית, זה הסוגיא שהזכרנו עכשיו, שורש הקלקול הגמור שהיה בעולם בתחילה, הוא חטא הנחש, שורש הקלקול הגמור שהיה בקומת ישראל - חטא העגל, ותולדתו, שבירת הלוחות, ובפשוטם של דברים, בשבירת הלוחות, האותיות פורחות באויר, ונשאר שברי לוחות, אבל, כמו שאומרת הגמ' בבבא בתרא ועוד, כידוע מאד, "לוחות ושברי לוחות מונחים בארון", כלומר, שברי לוחות שמונחים בארון, זה ה'רשימו' שנשאר מהלוחות ראשונות, והוא, עדיין מוחזק בידינו, אילו היה הדבר שהלוחות הראשונות נשתברו, ולא נשאר הארת הלוחות הראשונות כלל, לא היה ציור של 'לוחות ושברי לוחות מונחים בארון', וכשמתבאר שהשברי לוחות נמצאים בארון, כלומר, ההגדרה היא - שהמציאות של הלוחות הראשונות, עדיין יש בהם אחיזה.

'שברי לוחות' במדרגת 'עלמא' - 'לב נשבר'

ואיך האחיזה באותם שברי לוחות, הרי הם נשתברו, ה'שברי לוחות' שהיו בארון, הם התפיסה איך משיגים את הלוחות ראשונים, משיגים אותם מהמדרגה שנקראת 'שברי לוחות', כלומר, "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה", שברון לב גמור, זוהי ההידבקות במדרגה הנקראת 'שברי לוחות', "איסתכל באורייתא וברא עלמא", כל מה שיש ב'אורייתא', יש ב'עלמא', ואם ב'אורייתא' התגלה 'שברי לוחות', איפה זה מתגלה ב'עלמא', דהיינו באדם - שעולם ואדם מקבילים אהדדי - שצורת אדם קטן מקביל לעולם גדול כדברי האבות דרבי נתן ועוד כידוע, בלוחות מתגלה 'שברי לוחות' בבחינת אורייתא - ומכח כך, בנפש האדם מתגלה "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה", וכשמתגלה המדרגה הנקראת "לב נשבר", שבירת הלב, ועיקר שבירת הלב מתגלה מכח מה שהאדם מסלק את היצר הרע מקרבו מתוך שברון הלב, עד מדרגת דוד המלך של "ליבי חלל בקרבי".

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

יוסף שנאמר בו "וכי מושל הוא בכל ארץ מצרים", שזה ה'ר' שבאברך מלשון 'רכא' שהוא מלך, כלומר, הוא פורץ את המיצרים, זה נקרא 'אב בחכמה ורך בשנים', שההגדרה הזאת של דברי חז"ל 'אב בחכמה ורך בשנים' שמוגדר לכאן, שה'ר' בשנים' זה הצמצום של השנים, אבל בהגדרת הגר"א ש'ר' זה מלך, זה עומק ההגדרה, איך יכול להיות שהוא 'רך בשנים' ובכ"ז הוא 'אב בחכמה', כי היה לו את תכונת המלכות של "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך".

הגדרת מלכות - שאף הכלי ניתן מן העליון

הפנים הללו, זה עומק ההגדרה הנקראת מלכות, מלכות יש לה כמובן כמה וכמה הגדרות, אבל הגדרה אחת במדרגה הנקראת מלכות בערכין דידן השתא, מלכות עניינה, שהמלך לא רק שהוא נותן את מציאות השפע, אלא הוא נותן את עצם הכלי של העליון, לתחתון, והרי כמו שאומרת הגמ' בנדריים (דף כ"ד) על מלך, "לאו כלבא אנא ולא מלכא אנא", "לאו מלכא אנא דמהנינא לך ואת לא מהנית לי", מלך, כולו שפע, כולו נתינה. והפך כך מציאות של כלב שכולו קבלה. מלך, כאשר הוא נותן, הוא לא נותן רק את מציאות השפע הניתן, אלא מה שהוא נותן זה את עצם שורש הכלים, ניתנים מן העליון - זה ההגדרה בסוגיא בשבת "כל ישראל בני מלכים הם", כלומר, ניתן להם עצם מציאות הכלים מן העליון, ולא רק מציאות השפע ניתנת להם, והשורש של זה במלכות הראשונה שהתגלתה בבני ישראל, להדיא בקרא, שזהו ביוסף שהיה משנה למלך כמו שנתבאר.

וא"כ, יסוד הגילוי שמתגלה מכחו של יוסף הוא האופן שהכלים ניתנים לאדם מן העליון, ולא ניתנים לו מן התחתון, והמדרגה הזו כמו שהוזכר, היא הנקראת 'לוחות ראשונות', לוחות ראשונות נשתברו, ואנחנו נמצאים עכשיו אחרי שלוחות ראשונות נשתברו, אנחנו נמצאים במדרגה של לוחות שניות.

'שברי לוחות' - אחיזה במדרגת לוחות ראשונות

אבל רבותינו הרי, מלמדים אותנו כסדר, שכל מדרגה שהיתה ונסתלקה, אין כוונת דבר שהיא נסתלקה

יומא, ב, ע"א - ולשכת בית האבן היתה נקראת, ולמה נקרא שמה לשכת בית האבן, שכל מעשיה בכלי גללים בכלי אבנים ובכלי אדמה, מ"ט, כיוון דטבול יום כשר בפרה וכו' (והיפוכה לשכת העץ. עיין תוי"ט, פ"ה, מ"ד) וכו', תקינו לה רבנן כלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה דלא ליקבלו טומאה כי היכי דלא ליזלזלו בה. והרי ששם תואר אבן, הוא ביחס לכך דלא מקבל טומאה. ובדרך רמז, אבן בגימט' טמא, עם האותיות. והיינו בסוד דבר והיפוכו. בכלי אבן אינו מקבל טומאה, כמ"ש (כלים, פ"י, מ"א).

אולם מצינו אבן שנטמאת, כגון אבן מסמא (עיין שבת, פב, ע"ב). ועיין כלים (פ"ו, מ"ד) וכן אבן המנוגעת, וכן מטמא באבן המת, כדכתיב והבא אל הבית. וכן יצה"ר נקרא טמא, ונקרא אבן (סוכה, נב, ע"א).

והנה פרה נעשית בכלי אבן. ועיין שפתי כהן (במדבר, לב, לד) אך במי נדה, ר"ת אבן, לומר שהפרה נעשית בכלי אבן. וכמו שביאר רש"י (זבחים, ק"ג, ע"א) עשו בפרה - משום קולא דאקילו בה משום צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית והיו מטמאין הכהן ומטבילין אותו ושרפה טבול יום, עשו בה מעלות אחרות דלא לזלזלו בה. ונמצא דבר והיפוכו, בסוד פרה אדומה, כנודע, שמחד מטהרת את הטמאים, ומאידך מטמא את הטהורים.

והנה שורש אבן זו באבן השורשית שכוללת ההפכים, והיא נקראת אבן השתיה. וכמ"ש הרמב"ן (בראשית, א, א) וז"ל, הקב"ה ברא כל הנבראים מאפיסה המוחלטת, וכו', הוציא מן האפס המוחלט יסוד דק מאד, אין בו ממש, אבל הוא כח ממציא מוכן לקבל הצורה ולצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון, נקרא ליונים "יולי" וכו'. ויראה לי, שהנקודה הזאת בלבשה הצורה והיתה בהו, היא שהחכמים קורין אותה אבן שתיה (יומא, נד, ע"ב) שממנה נשתת העולם, עכ"ל. והבן שזהו מהות שורש אבן זו, כללות ההפכים, והיא השורש לכלי אבנים של מעשה פרה אדומה.

יומא, נג, ע"ב - משינטל ארון, אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים, ושתיה היתה נקראת. ושם (נד, ע"ב) אמרו, ר' יצחק אמר, אבן ירה הקב"ה בים ממנו נשתת העולם, שנאמר על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה. ועיין רמב"ן (בראשית, כח, יז) אבן השתיה ששם הוא טבור הארץ.

והיא שורש השפע לעולם, כמ"ש רבינו בחיי (ויקרא, טז, א) וז"ל, מתוך אבן השתיה היה כהן גדול מתפלל על ישראל

בספוק מזונותיהם. ושורש תפילתו של כה"ג, נעוץ בתפלת הקב"ה, כמ"ש חז"ל (הובא בחיד"א בהרבה מקומות), כשברא הקב"ה העולם, ברא אבן השתיה והתפלל עליה, יה"ר שיכבשו רחמי את כעסי. ועיין צל"ח (חגיגה, יב, ע"ב) וז"ל, אבן השתיה שממנו הושתת העולם, ומקום זה יסודו מעפר שתחת כסא כבודו, לפי שהוא מכוון נגדו. עיי"ש. ועיין זוה"ק (בראשית, עא, ע"ב). ועיין כלי יקר (בראשית, ג, כג) וז"ל, שמקום שנאמר בו מזבח אדמה תעשה לי, שם אבן השתיה, עכ"ל. שהרי יורד הניסוך ל"שיתין", אבן השתיה. ואמרו (כתובות, י, ע"ב) מזבח מזין וכו', שורש כל השפע.

וח"ו להיפך שורש הרע מושרש שם, יצה"ר הנקרא אבן, כמ"ש בתורת חיים (סנהדרין, סד, ע"א) וז"ל, היצה"ר יושב בתוך העולם על עיקרו ושורשו מקום אבן השתיה, אשר משם הושתת העולם, שהוא בתוך קה"ק, ומשם הוא מתפשט לכל העולם. והוא השורש לחורבן הבית ע"י יצה"ר, שנרחב בשורשו, אבן השתיה. כמ"ש בבן יהודע (גיטין, נח, ע"א) וז"ל, וארבע קבין מוח על אבן אחת (עיי"ש), ששמחו ביום שנחרבה אבן אחת הידועה, היא אבן השתיה.

ומצד כך אמרו בירושלמי (פסחים, פ"ד, ה"א) א"ר זעירה נשייא דנהגן דלא למשתייה מן דאב עליל מנהג, שבו פסקה אבן השתיה. מה טעם (תהלים, יא) כי השתות יהרסון. ועיין טוש"ע (או"ח, תקנא), ונושאי כלים, וגר"א (שם). ועיין חיי אדם (ח"ב, כלל ככג) וז"ל, נשים נוהגות שלא לסדר החוטין לאריגה משום דזה נקרא "שתי", וכיוון שבטלה אבן שתיה שהיתה בביהמ"ק החמירו עליהן בזה. ואזי נקרא שתיה, שתי, מלשון משתאה. עיין רש"י (בראשית, כד, כא) משתאה - משתומם ומתבהל, עיי"ש. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ועתה אבאר לך) וז"ל, אבן שתיה שממנה הושתת העולם, ומלת שתיה מורה על שני עניינים, אחת מלשון שתי, והשתי יסוד הערב, ואחת מלשון והשתיה כדת, עיי"ש. ועיין זוה"ק (ח"א, רלא, ע"א).

ואחר הקלקול בא התיקון. חרוב ובנוי. וכן היה אצל אדה"ר, נהרג הבל וקם תחתיו שת. ונקרא כן מלשון אבן השתיה, כמ"ש המהר"ל (דרוש לשבת הגדול) וז"ל, נקרא שמו שת, מלשון יסוד ומלשון אבן השתיה. ועיין תיקוני זוהר (קי, ע"א). ושם (קיט, ע"ב. צה, ע"א. קמה, ע"א).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

במדבר | ח-ת

מדרגתו, בחינת תחתון, תחת, חת-ת. כי מאבד את החיות, חת-יו, ונעשה מת. בחינת סוף, אחרית, חת-ארי. ושורש המיתה שבה לעולם, בחטא העגל, שעי"ז נשתברו הלחות, חת-לו. ותחילתו באה ע"י חטא הנחש, לשה"ר, צרעת, ספחת, ספ-חת. ואזי נקנס הנחש, על גחנך תלך, שנתקצצו רגליו. וקיצוץ רגלים פורתא, הוא השתחוויה, חת-השויה.

אולם בתיקון נגלה בלוחות, מדרגת חרות על הלוחות, חרות, חת-רו. ועיקר אור זה יאיר בשלמות לעת"ל, בחינת אור צחצחות, חת-צוצח. כמ"ש (ישעיה, נח, יא) והשביע בצחצחות נפשך. ואור זה מאיר כבר השתא, בכח המסלק את המוות, קטרת, מעשה מרקחת, חת-מרק. ואחד מן הסממנים הוא שחלת, חת-של.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: צחצחות, אבחת, אחות, אחיתפל, אחרית, אחת, חוצות, חירת, אחשתרנים, חבצלת, חגית, חדות, חותם, חזות, חידות, חיות, חמודות, חמות, חנות, חנית, חצות, חצוצרת, חרות, חרישית, חרת, חת, חתול, חתום, חיתי, חתן, חתם, חתר, חתת, לוחת, לחות, מחית, מחלת, מחתה, מפתח, מרחפת, משחית, מרקחת, משתחוה, מתושלח, נחשת, נחת, נתח, סליחות, ספחות, סרחת, פחת, פחות, פחתת, פקחות, פתח, פתחיה, צחות, צפחת, שותלח, שחרות, שחררת, תוח, תחפנחס, תחת, תחכמני, תחש, תפוח, תחנונים, תחבלות, קדחת, תרח, טחות, חלקלקות, שחלת, תוחלת, חטאת. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

וסל מצות סלת חלת בלולות בשמן. חלת, חת-ל. הנה חת בחינת פתח, פ-תח. כי תחילת הכל בחלל, שנעשה סילוק של אור א"ס, ונשאר חלל. וזהו ח-לל. ולכך תחילת כל דבר בחללות של דבר שקדם לו. ולהיפך, אף הסוף הוא בחינת חת, חתם, חת-ם. כי סוף שיעורו של דבר לפי שיעור המקום הפנוי החלול שיש עבורו, בבחינת אין לך דבר שאין לו מקום, והיינו ששיעורו לפי שיעור המקום, שיעור החללות. והוא בחינת "חותה בגביש", חותה, חת-וה, היינו עושה מקום חלל. וכן חרת, חת-ר, והיינו שעושה מקום חלל ע"י חריתתו. וכן חתר.

והנה בחינת התחלה נגלית בחתן, חת-ן. שמתחיל התחלה חדשה. והוא בחינת שחרית, חת-ישר. תחילתו של יום. וכן הלילה נחלק לשני חלקים. ונקודת הסוף של החצי הראשון, בחינת חתם, שהיא נקודת ההתחלה של החצי השני, נקראת חצות, חת-צו.

וכאשר שורש ההתחלה בקלקול, זהו בחינת תרח, חת-ר, היפך התחלה של תיקון שחרית, שנתקן ע"י אברהם אבינו. ואזי במקום פתח, נעשה אותיות פחת. ונעשה השחתה, חת-הש. ובמקום שיעלה השחר, ויעשה שחרית, נעשה שחרחורת, חת-שרחור. וזהו בחינת לפתח חטאת רובץ, חטאת, חת-טא. ונעשה מאותיות חת, אותיות חט, חטא. והוא בחינת אחיתופל, חת-איפל. והוא בחינת תחבולה, חת-בולה, ודו"ק שזהו מהות אחיתופל.

ולהיפך, בחינת סוף, חתם כנ"ל. הוא בחינת מקום מערת המכפלה שנקנה מאת בני חת, כי הקבורה היא מקום סופו של האדם. "סוף כל האדם למיתה". ואזי יורדת

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

5663 שיעורים במערכת

הרב איתמר שוורץ

ישראל 073.295.1245 • ארה"ב 718.521.5231

אנציקלופדיה עבודת ה' פנימית

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים
לפרטים 052.765.1571

כתר

איכה, איה-כ. עשרים גימ' כתר כנודע. וכן מילה שני-תנה לכ' דורות כנ"ל, היא בעטרת היסוד, בחינת כתר, עטרה. כי כח המילה מתקן את היסוד. ולולי תיקון זה ח"ו נעשה פיזור בטיפות היוצאות, וע"י המילה נעשה אחדותם משורש הארת הכתר ע"י עטרת היסוד, כתר מלכות, נעוץ סופן בתחילתן. וכתוב (בראשית, כט, ח) אשר יאספו כל העדרים, ר"ת איכה. קיבוץ כולם היפך איכה גימ' ל"ו, כנגד ל"ו כריתות שעברו עליהם, כמ"ש (בסנהדרין, קד, ע"א) נעשו כריית ברית של חיבור, אשר יאספו כל העדרים.

חכמה

איתא (איכ"ר, א, א, ד"ה איכה ישבה) ר' יהודה אומר, אין לשון איכה אלא לשון תוכחה. חכמה, כח-מה, כנודע. תוכחה מוכיח על הכח מה הגנוז בחכמה, שנשאר בכח ולא יצא לפועל.

ועיין רבינו בחיי (בראשית, ג, כא, ד"ה ותפקחנה) והנה האדם, כלומר הכח המשכיל, הוא הנשאל בזה ליום הדין, שכל בריות העולם יהיו נקראים לפני המלך, זהו שאמר, ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה, באיזה מקום אתה, כלומר באיזה מדרגה עלית בקיום התורה והמצוות. ותוספת ה' רמז לה"א חומשי תורה שעליה נשאל ליום הדין, כי היה אפשר לכתוב אך בלא ה'.

בינה

לב. אמרו (סהנדרין, לח, ע"ב) וא"ר יהודה אמר רב, אדה"ר מין היה, שנאמר ויקרא ה' אלקים אל האדם, ויאמר לו איכה. אן נטה לבך. ועוד. איתא (מדרש אגדה, בראשית, ג, ט) ויאמר לו איכה, וכו', אין הקב"ה יודע היכן הוא, אלא שפתח לו הדרך אולי ישוב. ולבבו יבין ושב.

ועוד. כתב בתולדות יעקב יוסף (וארא, ד"ה ונראה) וכי תאמר איכה נדע מצפון הלב, ונ"ל דיכול לידע מסיפורי דברים, דנודע, קולמוס הלב הוא הלשון.

דעת

ב"ר (יט, ט) ויקרא ה' אלקים אל האדם, ויאמר לו איכה. איך היה לך, אתמול לדעתך, ועכשיו לדעתך של נחש.

ומעין כך בפסיקתא זוטרתא (בראשית, ג, ט) ויאמר לו איכה, איך היה לך, איך נטה דעתך. וע"ז כתיב (ישעיה, א, כא) איכה היתה לזונה וגו'. זונה היפך והאדם ידע את חוה בתיקון. וכאשר הדעת נופל בקלקול כתיב (תהלים, עג, יא) ואמרו, איכה ידע אל, ויש דעה בעליון.

ועיין עוד תולדות יעקב יוסף (דברים, ד"ה והבן) איכה ישבה בדד העיר. ר"ל איך ישבה בדד השכינה, עיר דוד, ה' אחרונה, שלא היה בחיבור עם יה"ו, שהיתה תחלה רבתי עם, ר"ל רבתי בדיעות, לחבר ע"י הדעת בין הק"צ צוות.

חסד

כתיב (שה"ש, א, ז) הגידה לי שאהבה נפשי, איכה תרעה, איכה תרביץ בצהרים. כי מצד החסד, נשאל איכה, מקום גילוי האהבה. וכן איה מקור השפע (עיין זוה"ק, ויקרא, יז, ע"ב) ואיה המקום להשפיע אליו.

ועוד. איתא בזוה"ק (תרומה, קמג, ע"ב) השיב אחור ימי-נו, כדין כוס של ברכה אתהיב בשמאלא. כיון דאתיהב בשמאלא שריאו עלאי ותתאי למפתח עליה קינה. ומאי קאמרי, איכה, אי-כה, אי כוס של ברכה, וכו'. איכה דח-סיר ימינא ואשתכא שמלאה.

גבורה

איתא (איכ"ר, א, א, ד"ה איכה ישבה) ויאמר לו איכה, אוי לך. צעקת אוי תולדת שליטת מדת הגבורה, דין. ומכח שליטת הדין ביד שמאל נשאלת איכה, כמ"ש (איכ"ר, פתיחות, ד"ה ר' אבא, ג) נגעה בי יד פרעה ולא ישבתי בדד וכו', וכיון שנגעה בי ידך ישבתי בדד, איכה ישבה בדד. וביאר לעיל איכה גימ' ל"ו כנגד ל"ו כריתות, נכרת ועי"כ נבדל החיבור ויושב לבד. והרי שאיכה היא בדד.

ועוד. כתיב (ישעיה, סה, ה) אש יקדת כל היום, ר"ת איכה. ע"י אש, גבורה, יוקדו מכלה, ואזי נשאל איכה הדבר המ-תכלה.

תפארת

איתא (תנחומא, תזריע, ט) ויקרא ה' אלקים לאדם ויאמר איכה, אן את. ואין ה' אלא מדת רחמים, שנאמר ה' ה',

קל רחום וחנון, הקדים מדת הרחמים למדת הדין שיע־
שה תשובה. בחינת ת"ת ממצע בין חסד לגבורה, ובטב־
עו נוטה לחסד, מדת רחמים. משא"כ כאשר נוטה לדין
הוא מדת אמת.

נפש

לשון קינה. נפשו עליו תאבל.

רוח

תנועת חיפוש נפשית איכה, היכן הדבר.

ועוד. איתא (זוהר חדש, איכה, נה, ע"א) רבי נחוניא אמר,
איכה מאן אמר דא, ההוא רוח עילאה.

ועוד (שם, ע"ב) ואשתארין נבוכין דמיכין בלא רוחא וכו',
צעקין ואמרין איכה.

נשמה

נשמת שד-י תבינם, לשון בנין ולשון בינה. וכאשר יש
חורבן חרב הבנין מפני שנסתלקה הבינה. ועל זה הבנין
שחרב שואלים איכה, וכן על שורש הבנין - בינה, נשא־
לת שאלת איכה. והוא בחינת איכה, אך-יה, נסתלקו
המוחין בחינת י-ה, או"א.

חיה

לשון תוכחה. מוכיח מן מקור הנביעה, חיה, חכמה (כנ"ל
ערך חכמה).

יחידה

יחידה, יחיד, לבד. איכה ישבה בדד, התבודדות. ואמ־
רו (איכ"ר, פתיחה כ, רבי אלכסנדר) כך אמר הקב"ה,
שרפתי את ביתי, והרחבתי את עירי, והגלתי את בני לבין
אוה"ע, וישבתי לי לבדי. איכה ישבה בדד. בדידות דק־
לקול, ובדידות דתיקון. ועיין מדרש זוטא (איכה, א, יא)
ירמ"י אמר איכה ישבה בדד, והקב"ה השיב אני משרה
אותך לבניך יחידך.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ועוד. איתא בזוה"ק (בראשית, כ, ע"א) שני המאורות
תרויהו כחדא סליקו ברבותא חדא, לא אתיישב סיהרא
לגבי שמשא, דא אכסיף מקמי דא, סיהרא אמרה איכה
תרעה, שמשא אמרה איכה תרביץ בצהרים. ז"א שמש,
נוק' סיהרא.

נצח

איתא בזוה"ק (זוהר חדש, איכה, נו, ע"א) קיימי נחש קמי
קב"ה ותבע דינא, ודייק קרא, דכתיב וגונב איש ומכ־
רו ונמצא בידו מות יומת (תבע עונש על מכירת יוסף)
וכו'. בההיא שעתא נחת סמא"ל ובלבל עלמא (כלומר
נצח בדין, נצח) ואעיל רוחא דא וכו'. איכה בניך עומ־
דים קיימים סמכין דעלמא, קיימא עליהו וכו', שהם נצח
והוד. תרי רגלין.

הוד

בחדש אב נהפך הוד לדוה, נהפך הודי למשחית, ואזי
אומרים איכה. ועיין איכ"ר (פתיחות, ד, ד"ה ר' אבהו)
ויגרש את האדם וגו' וישלחהו מגן עדן, וקוננתי עליו
איכה, שנאמר ויאמר לו איכה, איכה כתיב.

יסוד

כמ"ש לעיל (ערך א"ס) איכה, א - אלופו של עולם. כ -
מילה שניתנה לכ' דורות.

מלכות

עיין דרשות ר"י אבן שועיב (בא) והיינו דכתיב בסוף הע־
נין אקים את סוכת דוד הנופלת, וזהו לסוף נ' דורות
מאדה"ר. וזהו ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו
איכה. כלומר לענין האדם שהוא דור נ' קרא עליו איכה
ישבה בדד. והנ' דורות הם: מאדם ועד נח י', וי' מנח
ועד אברהם, ול' מאברהם עד צדקיהו. דוד איכה גימ'
נ'. ועוד כאשר מלכות דאצילות יורדת לבריאה נשאל
באצילות איכה, איה-כה. וכן בכל עולם.

מילון ערכים בקבלה ■ ערך - אין סוף

אין סוף יש בו כמה ביאורים.

א. ריבוי, התפשטות, אין סוף. עיין גר"א בספר יצירה (פ"א, מ"ה) וז"ל, עשר שאין להם סוף - פירוש שכל אחד כלול מעשר ועשר מעשר, עד אין סוף, כמו האותיות של התורה שהן מתמלאין במלוי ומלוי המלוי עד אין סוף, כל זה לפי שאין סוף מתייחד בהם, דהוא ואינון חד כמ"ש אליהו, עכ"ל. והבן שזהו מהארת אין סוף בכמות, שאין לו סוף. ועיין ציוני (בשלח) וז"ל, אין סוף לכוחותיו. ועיין יושר לבב (בית ראשון, חדר ראשון, פרק א').

ב. באיכות. כי כל דבר בנבראים יש לו איכות אחת עצמית. אולם האין סוף, כלול בתוכו כל האיכויות. ומצד כך איתא בספר הפליאה (ד"ה שאל משה למט"ט) וז"ל, אין סוף הוא שלמות בלתי חסרון, וכשתאמר שיש לו כח בלתי גבול, ר"ל למעלה מעשר מאמרות, אבל לא יותר, א"כ אתה מחסר שלימותו, עכ"ל. עיי"ש. וכן הוא מבואר בביאור עשר ספירות לרבי עזריאל, רבו של הרמב"ן (אות ב'). ועיי"ש (אות ז'). ועיין שומר אמונים הקדמון (ויכוח שני).

ג. הבריאה בצורת הדרגה, אולם האין סוף שווה. וכמ"ש ברבי עזריאל (שם) וז"ל, מה שאינו מוגבל (מוגבל - סוף) קרוי אין סוף, והוא השוואה גמורה באחדות השלימה שאין בה שינוי, עכ"ל.

ד. הנבראים, ריבוי, שיש בהם הרכבה. ולכך נבראו באות ב', שנים. אולם האין סוף, אחד, בחינת אות אל"ף, אחד, "פשוט". וכלשון ספר העיון לרבי חמאי גאון, וז"ל, עילת העילות הוא פשוט בתכלית הפשיטות.

ה. הגדרת שלילה. כל סוף שאנו מכירים (גדר זהו סוף, והבן מאוד, כי כל הגדרה מגדירים את הסוף שבו, וזהו

לשון גדר - גבול). וכמ"ש ר' עזריאל (שם, אות י"ב) וז"ל, דע, כי אין סוף, אין לומר כי יש לו רצון ולא כוונה ולא חפץ ולא מחשבה ולא דיבור ומעשה. ואע"פ שאין חוץ ממנו, אין לומר בו שום דבר שיהיה ממנו שהוא מוגבל, כי כל מוגבל משתנה, ואין אצלו לא שינוי ולא חילוף ולא חידוש.

אולם יעויין בנובלות חכמה (דרוש אדם קדמון) וז"ל, ומי שיש לו לב יבין כי מה שאנו קוראים "אין סוף", אינו אלא שמו שקדם לעולם, דהיינו רצונו (וכן מבואר בלשם), אבל הרוצה שהוא בעל השם אין אנו יכולים לדרוש בו כלל ועיקר, עכ"ל. וכן הוא בשומר אמונים הקדמון (ויכוח שני) וז"ל, רצונו הוא הנקרא אין סוף.

ופעמים רבות נקרא הכתר אין סוף, כמ"ש בשערי אורה במקומות הרבה (שער שני, שלישי, רביעי, חמישי, ותשיעי). וכן בעוד מקומות בדברי רבותינו, כפי שהרחיב לדון בכך בפרדס רימונים.

וכן כל עולם עליון ביחס לתחתון, העליון נקרא א"ס בערך התחתון. עיין מבוא שערים (ש"ב, ח"ג, פ"ה). וכן א"ק נקרא עולמות א"ס.

א. אי אפשר להשיגו. ועיין שפע טל (חלק טל, פ"א) וז"ל, אין סוף - ר"ל שאין סוף ותכלית להשיגו, כי יחשך וילאה השכל להשכיל ולהשיג בו שום ידיעה והשגה. ועיין לשון הזוה"ק (צו, כו, ע"ב) אין סוף לא קיימא לאודעא.

א. שם שלילה, שלילת שיעור ומידה. עיין יושר לבב (בית ראשון, חדר ראשון, פ"ד) וז"ל, שם אין סוף אינו שם מורה עצם היותו, כי אם שם מושאל לשלילת שיעור ומדה ממנה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

נא לשמור על קדושת הגליון

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]